

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici. Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

LETO IX.

Telefon št. 552.

LJUBLJANA, 14. septembra 1926.

Telefon št. 552.

ŠTEV. 107.

Rak-rana v našem gospodarstvu.

Dan na dan čujemo od najrazličnejših strani trpke pritožbe, kake težave povzroča razvoju gospodarskega življenja netočnost pri plačevanju prevzetih obveznosti. Tožijo trgovci, detajlisti kot grosisti, tožijo industriji in tožijo rokodelci. Vse njihove tožbe izzvenevajo v refren, da odjemalci zastojajo ali pa tudi sploh izostajajo s svojimi plačili. V zadnjih časih se je vedno bolj razpasla razvada dolgega kreditiranja. Pa niti po preteku določenega plačilnega roka ne pride upnik do svojega plačila. Ne redko so posebno pri večjih zneskih opomini brezuspešni. Dolžniki stereotipno odgovarjajo, da nekaj že plačajo, vsega pa ne morejo, vsaj takoj ne. Dogajajo se pa celo slučajji, da dolžnik že na prvi opomin odgovori, da plača samo 40 ali 50%, če upnik s tem ni zadovoljen, pa ne plača sploh ničesar. Posledica tega ravnanja dolžnikov se kaže v tem, da tudi upniki od svoje strani ne morejo izpolnjevati svojih obveznosti in tako povzroča eden za drugim dolžnik težave celi vrsti členov v verigi gospodarskega življenja.

Gotovo so razmere v našem gospodarstvu jako težavne. Občutijo jih tudi odjemalci, tako na primer naš kmet, ki leze vedno bolj v dolgeve. Pomanjkanje denarja se vedno bolj uveljavlja. Zasluge je vedno bolj trd. Pa če tudi abstrahiramo te težave in jih vzamemo v račun, nam ostaja še vedno dosti primerov, ki kažejo, da se je v zadnjem času koreninila v našem gospodarstvu prava razvada, da tudi taki, katerim bi takojšnje plačilo ne delalo nikakih posebnih težav, na vse mogoče načine zavlačujejo plačilo.

Pri poizkusih, zavleči plačilo, se marsikdo ne ženi tudi groženj, ki kulminirajo v tem, da očito namiguje, da bo za bodoče prekinil z dobaviteljem vse poslovne zveze, ako vztraja na takojšnjem plačilu. Celo glede predmetov, glede katerih dolgoročno kreditiranje ni bilo nikdar v navadi, se naenkrat brez prave potrebe zahtevajo dolgi plačilni roki, ki po naravi kupčije nikakor niso utemeljeni.

Dan na dan se dogajajo isti primeri. Detajlist mora dajati na up, da obdrži odjemalca. Zato pa ne more plačati grosistu, grosist ne tovarnarju in tovarnar ne dobavitelju sirovin. Procedura povzroča nebroj opominov vseh mogočih vrst in greni veselje do dela in kupčij.

In končne posledice netočnega plačevanja? V prvi vrsti je dobavitelj radi nesigurnosti plačila primoran ukalkulirati razmeroma visoko stopnjo za riziko, ki blago samo precej podraži. V drugi vrsti pa nesigurnost v plačevanju povzroča zastoj v produkciji, kajti tudi producent ima svoje obveznosti.

Te posledice ovirajo v izdatni meri splošno stremenje, da se izboljša položaj v trgovini, ki naj omogoči znižanje cen.

Res je, da velikokrat takojšnje plačilo pri najboljši volji ni mogoče, prezreti pa se ne sme nikdar, da je prva in največja dolžnost vsakega trgovca, da točno izpolnjuje svoje obveznosti.

Zanesljivost in zaupanje je temelj uspešnemu razvoju gospodarskega življenja. Vsakdo, komur je na tem ležeče, da si ohrani svoje dobro ime in vzdrži na površju, bi moral vse storiti, da olajša položaj svojemu dobavitelju, ker končno sta vendar oba eden

na drugega tako tesno navezana, da brez medsebojnega zaupanja in zanesljivosti ne more ne eden ne drugi misliti na uspešno obratovanje.

PREGLED TRASE NOVE PROGE KRAPINA—ROGATEC.

V ponedeljek dne 20. septembra t. l. se vrši komisionelni pregled trase nove železniške proge Krapina—Rogatec. Komisija se mora izjaviti o položaju in pravcu nove železniške proge, nadalje podati svoje mišljenje o razporeditvi in legi postaj z ozirom na administrativne, trgovske in narodnogospodarske ter vojaške potrebe ter končno o potrebi in dopustnosti projektirane železniške proge vobče. Kakor znano, gre za realizacijo tega projekta največ zaslug g. Jeanu Schreyu, prov. predsedniku zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, na katerega predlog se je zbornica kot prva zavzela za gradbo te proge.

KONGRES TRGOVSKIH ORGANIZACIJ NAŠE DRŽAVE V OSIJEKU.

Dne 26. in 27. t. m. se vrši v Osijeku kongres vseh trgovskih organizacij naše države. Kongres ima namen, da ustanovi v Beogradu Centralo trgovskih korporacij v naši kraljevini, ki naj po vzorcu Centrale industrijskih korporacij reprezentira v Beogradu celokupno trgovstvo naše države. Na kongresu se sprejmejo društvena pravila in izvoli začasni odbor.

RAZPRAVE DAVČNEGA ODBORA.

Davčni odbor, ki razpravlja predlog zakona o neposrednih davkih, se v zadnjem času bavi z obravnavanjem dolžil o dohodnini, glede katere je dovršil par uvodnih členov. V dosedanjih sejah glede dohodnine je bila najzanimivejša razprava o davčnem minimumu, ki je v predlogu, kakor znano, predviden s 3600 dinarji. Glede davčnega minimuma so predlagale Zbornice, da se zviša na izmero eksistenčnega minimuma, ki je povprečno potreben za preživljanje. Ako se hoče, da se bo mogel davek z uspehom odmerjati, je treba izločiti iz davčne dolžnosti najmanjše ljudi, ki se s svojimi dohodki komaj preživljajo. Minister financ je na vprašanje opozicijskih poslancev izjavil, da je treba odločitev o davčnem minimumu odložiti na poznejši čas, ko bo v razpravi vprašanje davčne lestvice. — Davčni odbor se je prilagodil temu stališču ministra in odločitev o davčnem minimumu odložil.

MEDNARODNI ŽELEZNI KARTEL.

Poročajo, da se bodo začela pogajanja o pristopu češkoslovaške, avstrijske in ogrske industrije k mednarodnemu železnemu kartelu na koncu tega ali pa v začetku prihodnjega meseca. Za temelj bo služil dogovor med glavnimi industrijskimi deželami železne obrti. — Češkoslovaške in poljske tovarne so sklenile med seboj dogovor, glasom katerega se poljski železni izdelki ne smejo uvažati v Češkoslovaško in nasprotno tudi ne. Dogovor velja za 6 mesecev, od dne 1. oktobra do 31. marca. — Pri odporu belgijske industrije glede vstopa v jekleni kartel gre v prvi vrsti za kvote tovarnam v Belgiji sami. Ker se tukaj ne morejo zediniti, se bodo morale revidirati najbrž vse posameznim deželam dodeljene kvote, da se zadovoljijo zahteve belgijskih industrijcev. Dolga je pot, preden se doseže sporazum. Sicer je pa belgijska vlada načelno izrekla svojo pripravljenost, da denarno odškoduje one tovarne, ki z dodeljeno kvoto niso zadovoljne. Čez par dni se začnejo v Parizu nova pogajanja, in sveda vse z napetostjo pričakuje, kakšni bodo njih zaključki.

IV. gospodarski kongres v Beogradu.

V soboto in nedeljo se je vršil v Beogradu IV. kongres, katerega so se udeležili zastopniki vseh večjih gospodarskih korporacij in organizacij. Iz Slovenije so se udeležili kongresa: imenom Zbornice za trgovino, obrt in industrijo tajnika gg. dr. Fran Windischer in Ivan Mohorič, imenom Zveze industrijcev tajnik dr. A. Golia, nadalje generalni ravnatelj Kranjske industrijske družbe g. C. Noot in ravnatelj tovarne za dušik iz Ruš g. A. Krejči. Vlado je zastopal minister trgovine in industrije g. dr. Krajač, prisostvovali so pa tudi vsi načelniki in pomočniki prizadetih ministrstev. Kongresu je predsedoval g. Gj. Radojevič, predsednik beograjske trgovske zbornice, ki je po pozdravu navzočih predlagal, da se pošlje Nj. Vel. kralju udanostna brzojavka, kar so navzoči sprejeli z živahnimi živjolkici.

Po prehodu na dnevni red je prvi referiral podpredsednik beograjske trgovske zbornice g. Milutin Stanojevič, ki je v glavnem izvajal:

Osnovatelja male Srbije sta bila trgovca Karadjordje in Miloš. Tudi kasneje do ujedinjenja so imeli trgovci velik upliv na državne posle. Vidovdanska ustava je odvzela pravico večjim mestom, da volijo svoje poslance in je Narodna skupščina pomanjkljivo organizirana. Narodna skupščina nima onih uspehov, ki bi jih mogla doseči, ako bi bili v njej v gotovem številu zastopani trgovci, industriji in obrtniki.

Nato je g. Stanojevič referiral o splošnem gospodarskem položaju:

Lansko leto se je na kongresu računalo, da bo znašal naš izvoz od 1. septembra do 1925 do 1. septembra 1926 10 milijard. V resnici je pa znašal samo 8.129.399.000, torej za 1.870.601.000 ali za 23 odstotkov manj. Ta primanjkljaj je največji pri koruzi, gradbenem lesu in moki. Moke smo izvozili lani za 198.678.000 Din, a uvozili za 228.281.000, od tega samo iz Italije za 173.200.000 Din. Vlada bi se morala za ta značilni pojav v naši trgovini bolj zanimati. Od leta 1919 do 1925 smo uvozili za 42.296.115.000 Din, izvozili pa za 34.651.510.000, tako, da je naša zunanja trgovina zaključila po sedmih letih s pasivo v znesku 7.644.605.000 Din. Stalno se več uvaža kot izvažajo. Samo leta 1924 je bil izvoz večji za 1.317.031.000 in lani za 151.661.000 Din. Ta prebitok je pa neznačen, ako upoštevamo prebitok uvoza v zadnjih sedmih letih in državno potrebo po devizah za dobave in plačevanje dolgov v iznosu letno okrog 1.400.000.000 Din. Deficit v trgovinski bilanci nas lahko dovede do finančnega kraha in vrednost dinarja bo padla mesto, da bi naraščala.

Zadnja tri leta so bila dovolj rodovitna, da bi lahko popravili in obdržali dinar na visokem tečaju. Ako pa pride slaba letina, kar ni izključeno, nimamo nobene rezerve, ker smo vse zaloge porabili. Kupna moč našega naroda in državni izdatki bi se morali kretati strogo v mejah izvoza in od tega bi se smelo uporabiti samo 20%, da bi si tako napravili rezerve in izboljšali dinar. Lani v septembru, ko se je vršil III. gospodarski kongres, je notiral dinar v Curihu 9-21. Glede na izvoz in uvoz smo opozarjali, da bo dinar nekoliko padel, kar se je tudi zgodilo. Celo leto je dinar počasi padel, tako, da notira sedaj 9-12. Tudi če se bo na letošnjem kongresu ugo-

tovilo, da bo znašal naš izvoz od 1. septembra 1926 do 1. septembra 1927 8.100.000.000 dinarjev in bo uvoz približno isto toliko, bo vrednost dinarja padla, ker bo vplivala na njegov tečaj državna potreba v iznosu približno 1.400 milijonov. Začetkom prihodnjega leta bo začel dinar najbrže padati tako, da bo notiral izpod 9 švicarskih frankov za 100 Din. To se da preprečiti s štedenjem v državnih izdatkih. Ako bi bil naš izvoz 5 let zaporedoma za 1 milijardo večji, kakor uvoz, bi dosegel dinar predvojno vrednost. Naš izvoz ni nazadoval v količini, pa črpa po vrednosti, ker so tudi cene nižje v državah, kamor se izvažajo. Večina držav, ki skrbijo za svoje gospodarstvo, je produkcijo povečala, izdatke pa znižala. Mi pa trošimo in razmetavamo denar na vse strani. Od leta 1921 do 1925 smo uvozili in porabili (v milijonih dinarjev) kave za 826.115, premoga za 900.546, sladkorja 826.115, riža 526.821, masti za 187.855, pomaranč in limon za 117 tisoč 597, parfumov za 31.823 itd. V Franciji, Italiji in Belgiji so začeli štediti celo pri kruhu, mi pa plačujemo inozemstvu milijarde za predmete, ki niso neobhodno potrebni.

Ko je predsednik g. Stanojevič končal svoj referat, se je oglasil k besedi minister trgovine in industrije g. dr. Ivan Krajač, se zahvalil v imenu vlade g. Stanojeviču za odlična izvajanja in izjavil, da se vlada zelo zanima za gospodarske probleme in da skrbno zasleduje delo gospodarskih kongresov. Kritika gospodarskih krogov pomeni dobro voljo in željo, da dosežemo še večje uspehe kot doslej. Zato pa je potreben jasan in strogo opredeljen program novega nacionalnega gospodarstva.

Narodno gospodarstvo je del celokupnega narodnega organizma. Gospodarskega položaja ni mogoče izboljšati v enem dnevu, ampak se bo, po ministrovem prepričanju, izboljšal v enem do dveh letih. Naše gospodarstvo življenje sloni na treh stebrih. Prvi stebel je stabilizacija dinarja. To stabilizacijo smo dosegli in sedaj je treba tečaj dinarja še izboljšati. Drugi stebel je proračun. Po napačni teoriji se pri nas misli, da je država vsemogočna. Toda zavedati se moramo, da ima vsaka stvar svojo logiko. Državni proračun je reduciran in v tem pogledu ne smemo pod nobenim pogojem popustiti. S to prvo redukcijo smo položili temeljni kamen bodočega dela. Tretji stebel je aktivna trgovinska bilanca. Prvi korak k temu cilju mora biti reforma nasamih. Ta velika delikatna naloga je odvisna od gospodarskih krogov samih. Vi ste tolmači želja najširših ljudskih slojev — je izjavil minister — in vi morate odločno izjaviti državi: To mora biti! Vsi morate pokazati svojo moč, in ko boste v najširših slojih končali propagando za štedenje, bo postavljen temelj našega gospodarstva.

Tajnik splitske trgovske in obrtniške zbornice g. Bošković je podal nato referat o gospodarstvu in pogozdovanju, a tajnik sarajevske g. dr. V. Basarović o lesni industriji. Obo referata je plenum soglasno odobril.

Predsednik kongresa g. Radojevič je po končanih referatih naznanil, da se bo popoldne delalo po sekcijah, katerih se je določilo šest.

V nedeljo predpoldne se je vršilo drugo plenarno zborovanje. Kot prvi je referiral predsednik novosadske trgovsko-obrtniške zbornice g. D. Popović o regulaciji rek z ozirom na zaščito pred poplavami. Ob koncu referata je predlagal gotove mere, ki jih je treba v tem oziru neobhodno podvzeti. Za njim je referiral glavni tajnik zagrebske trgovsko-obrtniške zbornice g. dr. A. Čuvaj o pospeševanju plovnosti naših rek in kanalov. Zanimive podatke iz referata priobčimo po možnosti v prihodnjih številkah našega lista.

Tajnik centrale industrijskih korporacij g. dr. C. Gregorič je podal izcrpen referat o reformi državnih nabav, ki smo ga začeli priobčevati v današnjem podlistku.

Sledilo je poročilo zastopnika beograjske trgovske zbornice g. M. Lujanovića o povišanju železniških tarif za tovorni in brzovozni promet.

Po kratki diskusiji o tem referatu se je izvolilo odbore za sestavo resolucij.

Popoldne se je proglasila prognoza za izvoz in sicer: ustanovilo se je, da bo od 1. sept. 1926 do 1. septembra 1927 za izvoz na razpolago: zrna te hrane v vrednosti 2.000.000.000 Din, sadja 290.500.000, živine in živinskih pridelkov 1.888.750.000, lesa in rud 1.400.500.000, industrijskih in obrtniških izdelkov 701.520.000 in drugih važnejših proizvodov za 646.150.000, kar znaša skupaj 6.947.420.000 Din. Temu je dodati še okoli 17% drugih izvoznih predmetov, ki se izvažajo v manjših količinah in ki se niso upoštevali pri gornji kalkulaciji. Tako bomo imeli od 1. septembra 1926 do 1. septembra 1927 za izvoz na razpolago okoli 8.220.000.000 dinarjev.

Nato so se prečitale resolucije, ki so zelo važne in ki jih zato priobčimo dobesedno v prihodnjem »Trg. listu«.

Po prejemu resolucij je predsednik g. dr. D. Radojlović v svojem zaključnem govoru poudarjal, da so gospodarski krogi dosegli enoten nastop. Njim morajo slediti tudi politiki. Da ni pri teh prišlo doslej do sporazuma, leži glavna krivda v tem, ker ni v parlamentu gospodarskih zastopnikov, zato je treba delati na to, da pride v skupščino čim več zastopnikov trgovine, obrti in industrije. Ob koncu se je zahvalil vsem udeležencem kongresa za sodelovanje.

Podpredsednik zagrebske zbornice g. A. Carnelutti se mu je zahvalil v imenu vseh udeležencev, na kar je g. D. Radojlović zaključil kongres. Prihodnji redni kongres se vrši v Splitu in sicer najdaljše do konca aprila 1927.

Jamstvo iz neresnične izjave.

(Iz sodne prakse.)

(Konec.)

Prizivno sodišče prizivu ni ugodilo. Prizivateljica ima za pomočno stališče prve sodbe, ki jo po zmislu čl. 380, 361 in 365 trg. zak. dela odgovorno za vso škodo, češ da je zanemarila skrbnost rednega trgovca, pomočno zato, ker ona s tožnikom ni bila v nobenem pogodbenem razmerju. Temu nazoru, da toženka ni odgovorna iz pogodbe, če ni prevzela posebne obveze, se mora pač pritrditi. Navzlic temu pa se toženka vendar ne more odtegniti odgovornosti glede na to, da je dobil tožnik od nje napačno pojasnilo. Toženka preze pri tem, da je oprl svoj tožbeni zahtevek jasno in očitno na to uprav deliktčno postopanje. Tožnik uveljavlja namreč dosledno stališče, da ga je toženka zavedla v zmotu, ker mu je na vprašanje zatrdila, da je prevzela v Mariboru in tam oddala železnici v prevoz na njegov naslov povsem nepoškodovano blago. Zgolj radi tega napačnega zatrjevanja pa trdi tožnik, da mu je nastala vsa škoda. — Vse, kar navaja toženka v pravdi in v prizivu, bi jo utegnulo ščititi proti železnici, ako bi postopala pravilno, zlasti v zmislu železniškega obratnega pravilnika o priliki, ko je bila prevzela blago v Mariboru od železnice (§§ 97, 82, 76 žel. o. p.). Pri tem je poudariti, da velja za izročitev blaga prevzemniku s strani železnice tudi izročitev v carinsko skladišče. Tožniku nasproti pa z zatrjevanji dejstvi (da ni prevzela, da okvar ni utegnila videti itd.) toženka ni razbremenjena, a to tem manj, ker ne more trditi, da je brez lastne krivde imela blago za nepokvarjeno in v tem zmislu tudi poročala tožniku. Kajti najpozneje ob carinjenju bi ob primerni paznosti bila utegnila opaziti očitne in precejšnje poškodbe blaga, kakor so jih opazil železniški uslužbenec.

Tožnik je torej moral izgubiti tožbo, ki jo je bil naperil proti železnici, oprt na toženkino napačno pojasnilo. S tem pa, da je opustil nadaljnje pritoževanje, je le koristil toženki, ker je obvaroval še večjih stroškov, radi česar je dotični ožitek neprimeren in neutemeljen. —

Revizija ni imela uspeha. Ugotovljeno je, da je tožena spedijska tvrdka odposlala tožniku po železnici iz Maribora tri mlinske kamne, ki so bili čez sredino počeni, da pa je navzlic temu tožniku na njegovo vprašanje potrdila z dopisom 28. febr. 1921, da so bili kamni železnici oddani popolnoma v redu. Da je tožena spedijska v lastnem imenu kamne odposlala, izhaja iz tega dopisa in iz tovrnega lista.

Na to ugotovitev se nanaša ožitek v

reviziji, da v spisih ni podlage za to, da so toženki uradniki morali opaziti poškodbo; treba da je bilo zaslišati ponudene priče, da so bili kamni ob odpravi na železnico nepoškodovani ali da se vsaj njih poškodbe niso mogle videti. — Toda prizivna sodba pravi zgolj, da bi te poškodbe ob primerni pazljivosti utegnili opaziti tudi toženka, ko so jih bili vendar zapazili železniški uslužbenec. Da so železniški uslužbenec ob raztovarjanju dne 5. oktobra 1920 zapazili poškodbe in da se je o tem bil sestavljen zapis, se ne izpodbi. Zakaj naj bi bil ob tem položaju pogrešen gornji povsem logični zaključek prizivnega sodišča, revizija ne pove, kakor tudi ne razloži, kako bi moglo zaslišanje ponudjenih prič ta zaključek ovreči.

Napačen je v reviziji zastopani nazor, da bi toženka mogla biti odgovorna za škodo, ki je nastala zbog njene napačnega poročila, le tedaj, če bi ona bila škodo opazila ali bi jo bila vsaj na vsak način morala opaziti.

Njen odgovor se je nanašal na spedijsko blago, opravljeno po njej sami na tožiteljev naslov. Nemerodajno je, ali je toženki spedijsko naročila tvrdka C. & J. ali pa je je naročil tožitelj sam. Spedijska se je vršila vsekakor v prid tožitelju, pa je po naravi in namenu pogodbe tudi tožitelj iz nje zadobil pravice zoper toženko najkasneje tedaj, ko je od nje prejel nanj odpremljeno blago z voznim listom vred. Po čl. 380 trg. zak. je bila toženka torej tudi napram tožniku zavezana v skrbnost rednega trgovca ob vsem izvrševanju te spedijske pogodbe, ki spada v njen okvir tudi predmetni odgovor. Obveznost toženke v ta odgovor sledi še posebej iz določb čl. 387, 365 trg. zak. Toženka te obveznosti tudi ne zanika.

Vedela pa je tožena stranka, da služi vprašanje, v kakšnem stanju je bilo odposlano blago, temu namenu, da se tožnik odloči, ali more od železnice zahtevati povračilo škode. To razodeva že vsebina odgovora od 28. februarja 1921. Odgovor je bil torej dalekosežnega pomena. Teža se je morala toženka zavedati in temu primerno dati točen in zanesljiv odgovor. Ko toženka trdi, da poškodbe ob rednem načinu spedijskega poslovanja ni, da bi bila morala spoznati, je bila stvar njene brige, preden da odgovor, da se vsaj o tem informira na železnici, kjer je bilo poškodovano stanje blaga že 5. oktobra 1920. ugotovljeno. Nikakor pa ni smela, kakor je storila, odločno potrditi, da je bilo blago ob odpravi v redu. Za tak odgovor vsekakor ni imela zanesljive podlage. Z njim je kršila skrbnost rednega trgovca. Odtod pa tudi izvira njena odgovornost za škodo, povzročeno po nepravilnosti odgovora.

Spričo ugotovljene okolnosti, da je železnica prevzela kamne v prevoz iz

Maribora na tožiteljev naslov že v poškodovanem stanju, sta spodnji stopnji povsem pravilno izrekli, da iz te prevozne pogodbe železnice ne more zadeti jamstvo za škodo. Da bi pa bila toženka iskala odškodnino od iste železnice na podstavi tovrne pogodbe, tiče se prevoza iz inozemstva v Maribor, v to po § 9. žel. obr. pr., ni bila legitimirana, ker so bili kamni po lastni navedbi toženke odposlani po dobavni tvrdki v inozemstvu po spedijski tvrdki C. & J. na naslov C. & J. v Maribor in je bila zgolj slednja tvrdka, tožena stranka pa le po meri pooblastitve, ki bi ji jo dala ta tvrdka, upravičena, da uveljavi odškodninsko terjatev zoper železnico. R. St.

Trgovina.

Češkoslovaška trgovska bilanca. Čehi so bili zelo v skrbeh, ker se je njih trgovska bilanca v juniju izredno poslabšala. O tem smo že pisali. Zato so pa sedaj tem bolj zadovoljni, ko so objavljeni podatki za julij in je ugotovljena pomnožitev izvoza za ca 164 milijonov Kč ter istočasno nazadovanje uvoza za približno isti znesek. Trgovska bilanca za julij je bila na ta način za 170 milijonov aktivna, dočim je bil junij za 150 milijonov pasiven. Za prvih sedem letošnjih mesecev je izkazana aktivnost 567 milijonov Kč, lani v istem času je znašala 1394 milijonov. V juliju se vsled angleškega štrajka pomnoženi eksport premoga še ni dosti poznal, pač pa pomnoženi izvoz sladkorja in tekstilij, čeprav še ne v isti izmeri kot v lanskem letu. Pri uvozu je treba omeniti znižani uvoz žita in masti. — Prva dežela, ki je v Češkoslovaško uvažala, je bila Nemčija, v juliju za ca 240 milijonov Kč ali za 20,6%; lani v istem mesecu za 41,5%. Sledijo Avstrija, Poljska, Rumunija, Francija, SHS itd. Mi smo prodali Čehom v juliju blaga za 65.840.000 Kč = 5,65% uvoza, lani samo 3,03%. Izvoz iz Češkoslovaške je šel spet v prvi vrsti v Nemčijo, za 261.500.000 Kč = 19,6%, lani 24,3%. Sledijo Avstrija, Velika Britanija, Ogrska, U. S. A., SHS itd. Nam so prodali Čehi blaga za 60.550.000 Kč = 4,53% njih izvoza; lani 3,76%. Pri izvozu sta daleko pred drugimi sladkor in bombažovo blago; prvega so prodali v mesecih januar—julij za 1.257.000.000 Kč, bombaževine pa za 1.400.000.000 Kč. Sledijo volna in volneni izdelki z 833.000.000 Kč, železo in železnina s 717.000.000, steklo in steklenina s 697.000.000 Kč itd. Premog je dal 424.000.000 Kč, les pa 341 milijonov.

Vzhodnoevropski lesni sindikat. — V Moskvo so prispeli zastopniki češkoslovaških lesnih tvrdk, da se pogajajo z ruskim lesnim sindikatom o osnovanju sindikata poljske, ruske in češkoslovaške lesne industrije. Ruski zastopniki so v pogajanja privolili, a so si pridržali popolnoma proste roke. Sindikat naj bi služil zlasti skupnemu nastopanju na ino-

LISTEK.

ODREDBE O DRŽAVNIH NABAVAH PO ZAKONU O DRŽAVNEM RAČUNOVODSTVU O NJHOVEM IZVAJANJU V PRAKSI.

(Referat tajnika Centrale industrijskih korporacij g. dr. Cvetka Gregoriča na IV. gospodarskem kongresu v Beogradu.)

V državnem proračunu za proračunsko leto 1926/1927 so predvideni državni izdatki z 12% milijardami dinarjev. Od te vsote odpadejo za razne nabave, dela in investicije 4 milijarde dinarjev.

Ta vsota je zadosten dokaz, kako važno je, da se vrše nabave in dela za državo čim pravilnejše in čim racionalnejše, da ima država od potroška tako ogromne vsote kolikor mogoče veliko korist.

Postopanje za izvrševanje državnih nabav in del je urejeno v oddelku B. »Pogodbe in nabavke« zakona o državnem računovodstvu, ki velja za celo državo, in v »Pravilniku za izvajanje zakonskih odredb o pogodbah in nabavah«.

Od leta 1922. dalje do sedanjega trenutka, odkar so ti predpisi v sedanjem besedilu v veljavi, smo imeli zadosti prilike, da izvajanje v praksi opazujemo in presojava umestnost in upravičenost glede načina izvajanja od strani državnih organov, kakor tudi njihov praktični

efekt. V tem oziru moramo ugotoviti, da sedanji položaj ne ustreza pogosto niti najelementarnejšim, najupravičenejšim zahtevam gospodarstva kot dobavitelja. Čujejo se neprestane pritožbe o raznih velikih težavah, ki imajo za posledico, da se znaten del domačih podjetij sploh noče več udeleževati licitacij, ker so dosedanje poizkusi tako slabo izpadli, da nima več poguma stopiti v poslovne stike z državo.

S sedanjim položajem niso zadovoljni niti državni organi, ki uvidevajo nujno potrebo, da se zakon o državnem računovodstvu revidira.

Ker hočem v tem referatu navajati pritožbe gospodarskih krogov, moram v interesu pravičnosti in objektivnosti priznati, da obstoje upravičene pritožbe proti delu in postopanju gospodarskih krogov, to je podjetnikov-dobaviteljev tudi od strani državne uprave. Taki dobavitelji pozabljajo, da je njihovo nepravilno delo škodljivo ne le za nje same, ampak za celo vrsto drugih dobaviteljev, ker ustvarja, odnosno povečava pri državnih organih nezaupanje in povzroča odredbe, ki otežujejo in ovirajo poslovne stike z državo. V eminentnem interesu gospodarskih krogov je, da s solidnim delom in točnim izpolnjevanjem pogojev vzbudijo zaupanje in s tem več razumevanja za svoje težave in želje.

Takoj pa moram naglasiti, da je položaj države kot ene pogodnikov mnogo boljši kakor položaj dobavitelja, ker ima država na razpolago razna sredstva, da kaznuje na najobčutnejši način pogodnika, ki ne izpolni sprejetih pogojev, dočim je dobavitelju jako otežkočen pot do svojih pravic. V slučaju spora je dobavitelj takorekoč izročen na milost in nemilost državnim organom.

Pritožbe gospodarskih krogov se nanašajo v glavnem na sledeče:

1. da država dovolj ne upošteva interesov domače podjetnosti napram inozemstvu;
2. da so roki objave za licitacije in roki za izročitev blaga pogosto prekratki;
3. da je poslovanje državne uprave v raznih fazah postopka glede državnih nabav komplicirano in počasno;
4. da se predpisi preveč ozkosrčno, pogosto tudi nepravilno tolmačijo in uporabljajo v nasprotju z duhom zakona;
5. da država ne upošteva, odnosno ne respektira sklenjenih pogodb;
6. da so eni pogodbeni strani, to je državi kot nastavljalci, zasigurate pravice in večje pravice nego drugi pogodbeni strani, to je dobavitelju, pogosto na veliko škodo dobavitelja.

Ako analiziramo vzroke stalnih pritožb gospodarskih krogov, ki so z državo v poslovnih stikih, vidimo, da v večjem

številu slučajev zlo ni v samih predpisih zakona in pravilnika, ampak v tem, da se državni organi ne držijo predpisov in jih ne porabljajo v duhu zakona s čutom ljubezni in prijateljstva in s posebnim obzirom napram domačemu gospodarstvu. Pri državnih nabavah ima država dvoje vlog. Na eni strani je kupec, ki je v paralelnem svojstvu s privatnimi osebami, torej v vlogi privatnega pogodnika, na drugi strani pa je oblastvo, ki ima vso moč v svojih rokah in ki ima hkratu tudi dolžnost, da štiti domačo delavnost in interese celokupnega narodnega gospodarstva.

Državni organi postopajo v svojih odnosih napram drugi pogodbeni strani — dobavitelju, jako pogosto pretežno ali izključno s stališča oblasti, koja more odrediti, kar smatra za potrebno, in koji se mora vsak pokoravati, zanemarjajo pa dolžnosti in obzire, katere bi po pogodbah in po predpisih morali imeti napram sopogodniku. Sopogodnik je vsled tega v mnogo slabšem položaju nego pri kupcih s privatnimi osebami, ki se vrše po komercialnih načelih in pri katerih se podjetje mnogo lažje ogne materijelni škodi in sitnostim, ki so v zvezi z državno nabavo.

S pritožbami proti nepravilnemu postopanju državnih organov je mogoče v skrajnem slučaju doseči njihovo kazno-

zemskih prodajnih trgov. Pristopila bi mu tudi Latvija.

Izvoz sladkorja s Kube. — V prvi polovici letošnjega leta je izvozila Kuba skupno 49.800.000 met. stotov surovega sladkorja, v prvi polovici preteklih dveh let pa 61.300.000 in 60.100.000. Pretežna večina eksporta je šla v U. S. A., sicer pa v razne druge dežele Amerike, v Vzhodno Azijo itd. V Evropo je poslala Kuba samo 6.300.000 stotov sladkorja, v prejšnjih dveh polletjih pa 14.100.000 in 8.300.000; vzrok je napredujoča produkcija v Evropi. Glavni evropski odjemalci, Anglija, kupuje sladkor sedaj rajši v Evropi; veliko ga pa Angleži že tudi sami pridelajo.

Ogrski premogovni trg. — Položaj na ogrskem premogovnem trgu se je v zadnjem času nekoliko zboljšal, kar je v zvezi z angleškim premogovnim štrajkom. Konkurenca poljskega in nemškega premoga na ogrskem trgu je odjenjala in so ogrski premogarji svojo produkcijo lažje prodali. Strokovni krogi pravijo, da zboljšanje položaja še ni zboljšanje konjunktura, ker se poraba pri domači industriji ni dvignila in je torej bodočnost ogrskega premogarstva odvisna edinele od likvidacije angleškega premogovnega štrajka. Če bodo po likvidaciji štrajka angleški premogarji zopet zasedli sedaj jim od Nemcev in Poljakov odvzete trge, se bodo le-ti na novo pojavili na ogrskem trgu in se bo sedanji ugodni položaj ogrskega premogarstva zopet bistveno poslabšal. Bodočnost se torej ne kaže v prav posebno lepi luči. Težka gospodarska kriza na Ogrskem se čimdalje bolj širi in je zagrabila sedaj tudi importno trgovino. Ugotavljajo, da se je vsled zmanjšane uvoza importna carina prav izdatno znižala. Letos je teh dohodkov precej manj kot lani in so izračunili, da so za 20% zaostali za proračunjenim zneskom. Seveda to državne finance hudo zadene.

Industrija.

Vprašanje Fordove tovarne v Jugoslaviji. V zagrebških listih se poroča, da pogajanja radi ustanovitve Fordove tovarne v Jugoslaviji napredujejo. Tovarna se bo najbrže zgradila v Dalmaciji in sicer v takem obsegu, da bo mogla kriti celokupno potrebo jugovzhodne Evrope. Početna produkcija naj bi znašala 3000 voz letno.

Težnje nemške industrije. — Državna zveza industrijev v Nemčiji je dne 3. in 4. septembra t. l. zborovala v Dresdenu. Na zborovanju so se obravnavala važna gospodarsko-politična vprašanja. V referatu o koncentracijskem gibanju je referent obžaloval, da se posamezne tvrdke vedno bolj pretvarjajo v delniške družbe. Kljub temu pozdravlja koncentracijo, ki je Nemčiji pomagala v stremljenju po konsolidaciji razmer preko velikih težav in izgub, katere bi ji povzročila medsebojna konkurenca. Zbor je

vanje po disciplinskih predpisih, podjetniku pa se povzročena materijalna škoda ne povrača.

V poslih, ki so v zvezi z državnimi nabavami, se morajo državni organi otrestiti birokratičnega naziranja in načina poslovanja. Treba je, da si ogledajo stvari tudi s komercialnega stališča, s stališča gospodarstva, s čutom ljubezni ali vsaj prijateljstva do domačega gospodarstva. S tem bi se preprečila mnoga nesporazumljenja, koja sedaj otežujejo poslovanje in povzročajo nezaupanje. Pa tudi mnoge in mnoge težave, ki so predmet stalnih pritožb, bi odpadle ali se vsaj ublažile.

Za državo je največjega interesa, da se težave, s katerimi se mora sedaj gospodarstvo boriti ob državnih nabavah, čim prej in čim radikalneje odpravijo. Pogosto se čuje, da plačuje država svoje potrebščine dražje nego privatniki. Kolikor je to res, so krive temu težave, na katere zadevajo dobavitelji pri državnih dobavah, posebno pa je temu kriva počasnost, s katero se prevzema materijal plačuje. Težave torej dražje blago, ker mora dobavitelj v ceno kalkulirati tudi ekvivalent za razne stroške in škode, katere ga običajno zadevajo pri kupčijskih poslih z državo, kakoršne so pa izključene v privatnih kupčijah.

(Dalje sledi.)

ostro obsodil davčno politiko nemške vlade, ki nemški industriji izredno škoduje. Po preračunih referenta je Nemčija v zadnjih letih na davkih plačala preko dve milijardi mark več nego je to v skladu z njeno davčno močjo. Da se ustvari možnost znižanja davkov, je treba izvesti obsežno redukcijo in poenostavljenje administracije. Glede kreditne politike je omenjal, da je nemška industrija v zadnjih dveh letih stremela za tem, da višje dolge pretvori v dolgoročno posojila deloma z izdajo novih delnic. Na zboru se je govorilo tudi o možnosti evropske carinske unije. Referent se je o tem vprašanju jako skeptično izrazil. Po njegovem mnenju je mogoče računati samo z delnimi carinskimi sporazumi glede posameznih predmetov, n. pr. glede železa, dočim je smatrati splošno evropsko carinsko unijo za utopijo.

Velikanski dobički Nobelovega koncerna. — Angleški Nobelov industrijski koncern v Londonu je imel v preteklem poslovnem letu 1.108.000 funtov čistega dobička, leto prej pa 928.000 funtov. Osnovne akcije dobijo 12% dividendo, druge akcije, ki so bile od leta 1919 naprej brez dividende, pa 5%. 450.000 funtov so nakazali rezervam in znašajo le-te sedaj en milijon funtov. 230.000 funtov so prepisali na nov račun. Akcijski kapital znaša 15.750.000 funtov.

Konkurenca poljskega železa v Srednji Evropi. — Poljske železne tovarne razvijajo, odkar imajo kartel in eksportni sindikat, na vseh srednjeevropskih trgih prav živahno propagando. Značilno za poljsko konkurenco je dejstvo, da se kljub zvišani carini v Avstriji še zmeraj uvažava poljsko železo. Tudi na Ogrskem in še bolj v Rumuniji je poljska konkurenca zelo uspešna. V Jugoslaviji in v Turčiji je poljsko železo francosko in nemško precej izrinilo. Konkurenca je poljskim tovarnam tudi zato lažja, ker je vpeljala poljska vlada od začetka avgusta lepe eksportne premije za železo izdelujočo in železo proizvajajočo industrijo. Posebno tožijo nad poljsko konkurenco Čehi; doma se je že ubranijo, drugod pa ne. Zlasti velika je konkurenčna zmožnost Poljakov v pločevini, ki jo prodajajo bolj poceni kot n. pr. Čehi.

Rusko premogarstvo. — Podatki o zaključkih ruskega premogarstva v mesecih oktober—junij so prav zadovoljivi. Vsa produkcija je znašala ca 18.500.000 ton, od kojega zneska pripade daleko presežni del na donski okraj, ca 14 milijonov ton. V primeri s istimi meseci lanskega leta se je produkcija dvignila za 52%. Predpisani letni načrt 25.6 mil. ton je izpolnjen doslej z 72%. Delavcev je v premogovnikih zaposlenih okoli 195.000, za ca 26% več kot lani.

Ogrski mlini. Položaj velikih ogrskih mlinov je precej neugoden. Oni mlini, ki so prirojeni na dnevno predelavanje 20 do 40 vagonov žita, ne morejo vsled stagnacije eksportne trgovine in vsled zgube prodajnih trgov svoje kapacitete polno izrabiti. Če pa ne delajo s polno kapaciteto, se produkcija ne izplača. — Ugoden je pa položaj srednjih mlinov, kojih dnevna kapaciteta je pet do osem vagonov. Ti preskrbujejo domači trg in niso navezani na eksport; lahko svojo kapaciteto popolnoma izrabijo in svoje mlevske izdelke brez težave prodajajo. Lastniki velikih mlinov z zanimanjem zasledujejo potek trgovskih pogajanj med Ogrsko in Češkoslovaško in upajo, da se bo posrečilo obdržati češki trg za eksport ogrske moke. Od izida teh pogajanj je odvisna usoda velikih ogrskih mlinov.

Produkcija premoga v Rusiji. V prvih devetih mesecih t. l. je znašala produkcija v Rusiji 18.5 milijonov ton. Napram istemu razdobju lanskega leta se je produkcija zvišala za 52%, medtem ko se je število zaposlenih delavcev zvišalo le za 26%, iz česar sledi, da se je produkcija znatno racionalizirala.

Denarstvo.

Sprememba bančnega imena. Slovenska Banka v Beogradu je v smislu odobrenja ministrstva trgovine in industrije spremenila svoje ime in se odslej imenuje Domača banka A. D. s sedežem v Beogradu, na Savi, Karadjordjeva 47.

Nemške novčance po 1 in 2 rentni marki se vzamejo iz prometa. — Nemška rentna banka jemlje iz prometa svoja

male novčance po eno in dve rentni marki z datumom od 1. novembra 1923. Te novčance veljajo kot plačilno sredstvo pri javnih blagajnah samo še do 30. t. m. Po tem roku jih bodo sprejemale in zamenjavale blagajne Nemške državne banke, toda samo do 15. decembra t. l. Od tega dne izgubijo te novčance vsako vrednost.

Promet.

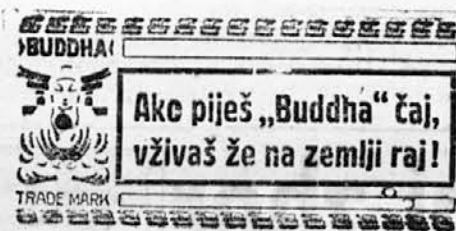
Ustanovitev nove domače prekooceanske družbe. V Kamenarih (Boka Kotorska) je nekoliko naših pomorskih kapitanov ustanovilo prekooceansko brodersko družbo pod imenom Srpsko brodersko d. d. Mihajlović. Družbena glavnica znaša za sedaj 4 milijone dinarjev, ki se bo po potrebi povišala na 10 milijonov dinarjev.

Nov direkten vlak Banjaluka—Zagreb. Uveden je nov direkten potniški vlak, ki odhaja izzza 5 t. m. iz Banjaluke ob 0.34 in prihaja v Zagreb ob 7.35.

Za zgradbo jadranske železnice. Generalni direktor državnih železnic, ki je dobil nalog, da izdela pismen predlog za ministrski svet, je odpotoval te dni v Dalmacijo, da na licu mesta prouči traso zamišljene proge. Čim se vrne in dovrši svoj elaborat, bo ministrski svet sklepal o ponudbi južnoameriškega konsorcija za zgradbo jadranske proge.

Davki in takse.

Donos državnih taks. — V mesecu juniju t. l. se je pobralo na taksah 86.8 milijonov dinarjev napram 93.000.000 Din v juniju l. 1925 in napram 93.25 milijonov dinarjev kot mesečni tangenti po državnem proračunu. Donos taks je torej manjši za 6.2 mil. dinarjev napram lanskemu taksnemu donosu v isti dobi in za 6.4 mil. dinarjev napram proračunski dvanajstini. Od 1. aprila do 30. junija t. l., to je v prvih treh mesecih tekoče proračunske dobe se je pobralo na taksah 274.5 mil. dinarjev napram 283.4 mil. dinarjev v isti dobi lanskega leta in napram 279.8 mil. dinarjev po državnem proračunu za prve tri mesece tekoče proračunske dobe; donos taks je za 8.9 mil. dinarjev manjši nego lansko leto in za 5.2 mil. dinarjev, nego se pričakuje po proračunu.

Iz naših organizacij.

Gremij trgovcev v Ljubljani razglašajo. Na Gremijalni trgovski šoli v Ljubljani se vrši vpisovanje za I. letnik dne 15. in 16. septembra t. l. od 9. do 12. ure predpoldne v Gremijalni pisarni, palača Ljubljanske kreditne banke. Za sprejem v I. letnik se zahtevata dovršena dva razreda srednje ali meščanske šole. — Po 19. septembru se na sprejemanje vajecev ne bo več oziralo.

RAZNO.

Albanski parlament bo razpravljajo o trgovinski pogodbi z Jugoslavijo. Dne 15. t. m. se bo v Tirani sestal albanski parlament, ki ga bo otvoril predsednik albanske republike Ahmed beg Zogu. Parlament bo razpravljajo o odobritvi trgovinske pogodbe z Jugoslavijo in o nekaterih obmejnih konvencijah med Jugoslavijo in Albanijo.

Zasedanje odbora za izpremembo in popolnitev stanovanjskega zakona. — Načelnik odbora za izpremembo in popolnitev stanovanjskega zakona je sklical prihodnjo odborovo sejo na dan 2. oktobra t. l.

Žetev v l. 1926. Po uradnih podatkih ministrstva poljedelstva smo v naši državi v l. 1926 (v l. 1925) pridelali v meterskih stotih 20.595.357 (20.843.437) ozimne in 622.553 (560.865) jare pšenice, 2.541.717 (2.611.172) ozimnega in 1 milj. 479.673 (1.339.351) jarega ječmena, 1.727.317 (1.764.490) ozimne in 373.126 (233.033) jare rži, 468.816 (435.479) z

ržjo zmešane pšenice 3.739.318 (3 milj. 450.438) ovsu in 144.160 (148.206) koruze. Od pridelka l. 1926 odpade na ljubljansko oblast (mariborsko oblast) 207.545 (399.940) ozimne in 7644 (7848) jare pšenice, 77.618 (88.300) ozimnega in 21.906 (21.433) jarega ječmena, 62.097 (256.985) ozimne in 9645 (20.863) jare rži, 18.455 (13.240) z ržjo zmešane pšenice, 98.605 (149.015) ovsu in 922 (3122) koruze. Uradni pregled žetve torej kaže, da letošnja žetev v bistvu prav nič ne zaostaja za lansko žetvijo.

Veliko štedenje francoske vlade. — Predsednik francoske republike je podpisal ukaz, s katerim je odpravljenih 106 mest podprefektur ter 70 generalnih tajništev podprefektur.

Konsum sladkorja v U. S. A. — Poraba sladkorja v U. S. A. je dosegla v desetih mesecih od 1. septembra 1925 do 30. junija 1926 višino 51.600.000 met. stotov. Odnosna količina v istih mesecih preteklih dveh poslovnih let je znašala 47.000.000 in 46.500.000 stotov, torej so porabili v tekočem poslovnem letu v označenih mesecih 4 milijone, oziroma 5.100.000 stotov sladkorja več. To je tudi med znaki blagostanja v Ameriki.

Poljska letina. Zadnja poročila o letini na Poljskem niso tako ugodna kot so bila prej. Poljedelski minister Raczynski pravi, da bo povprečni pridelek slabši od lanskega, vendar pa razmeroma dosti boljši kot v drugih evropskih državah. Pridelek rži cenijo na 5.512.000 ton, to je 16% manj kot lani, pšenice 476.000 ton, 2% manj, ovsu 3.3% manj, ječmena 2.2% manj. Kljub temu bo pa domača poraba polno krita in bo preostal še prav lep izvozni prebitek.

Ruski pridelek bombaža. Z bombažem obdelani svet v Turkestanu meri letos 637.000 desjatin, za 8% več kot lani. Ker so pa vremenske neprilike znižale pridelek za 15 do 20 odstotkov, pričakujejo pridelek 32.200.000 pudov surovega bombaža, oziroma 9.300.000 pudov vlakovine. Napram lanskemu letu bo za 540.000 pudov vlakovine manj. Zato računijo v novem gospodarskem letu z dvigom bombaževega oz. tekstilnega importa v Rusijo.

Velesajem v Leipzigu. Z zaključkom so zadovoljni. Pravijo, da je bil letošnji jesenski velesajem še najboljši, odkar je marka stabilizirana. Število razstavnikov je bilo nad 8200, med njimi 500 inozemskih tvrdk iz 17 različnih dežel. Sejem je bil očitno pod vtisom pričujočega se obrata v konjunkturi. Najprvo so bili pri nakupih zelo previdni, nato je šlo pa brž naprej. Nakupovalci so se najbolj zanimali za stroje vseh vrst, za foto- in optične izdelke, za precizijske instrumente, za fino gumijevo, usnjeno in gizdno blago, za grafične izdelke, za železnino in jekleno blago. Posetnikov je bilo okoli 100.000.

Nov predsednik fašistovske konfederacije trgovcev. Minister korporacij je podpisal odlok, ki imenuje on. Lantiniya za predsednika fašistovske konfederacije trgovcev. Dosedanji predsednik on. Belloni prevzame posle izrednega komisarja milanske občine.

Ruski kalij v Uralu. Raziskovalna dela v Uralu so dognala, da se dobijo tam v razsežnosti 6 do 9 kvadratnih kilometrov v globčini 150 metrov bogata nahajališča kalijevih soli. Računijo z najmanj 10 milijoni ton na 1 kvadratni kilometer, tako da bi se dobivanje za dolgo časa splačalo. Po mnenju industrijske sekcije bi morali napraviti rov z najmanjšo kapaciteto 150.000 ton. Stal bi 1 milijon rubljev, skoraj 30 milijonov dinarjev.

Po svetu. Izvoz lesa iz Slovaške na Ogrsko se dviga. V prvi letošnji polovici so ga izvozili za 120.000 ton več kot lani v istem času, v vrednosti pa za 6.700.000 zlatih kron več. — V Lodžu nakupujejo Mandžuri velike množine tekstilij; doslej so jih nakupili za 250.000 dolarjev. Poljska vlada jim gre pri transportu čez poljsko ozemlje seveda zelo na roko in je reducirala prevoznino na najmanjši znesek. — Ogrji so s trgovinsko pogodbo z Avstrijo zelo zadovoljni, prav tako s provizorijem s Češkoslovaško. Upajo, da bo kmalu sklenjena tudi trgovska pogodba z Jugoslavijo. — Med Švico in Češkoslovaško je vpeljana direktna sladkorna tarifa. — Občni zbor slovaške združene centrale je izkazal deficit 7 milj.

100.000 Kš, a je krit v različnih fondih. — Belgijski finančnik Löwenstein je ponudil belgijski vladi 50 milijonov dolarjev brezobrestnega posojila. Belgijska vlada je pa posojilo odklonila. Löwenstein je hotel ponuditi znesek takoj izplačati; pogoj je bil ta, da se Belgija zaveže, da med posojilno dobo ne bo najela v inozemstvu nobenega posojila, ne da bi obvestila o tem Löwensteinovega koncerna. — Znan poljska plovna družba Polbal bo likvidirala. Zgubila je polovico akcijskega kapitala in je zaključila 1. julija 1926 poslovno leto s 538.000 zlati izgube. Polbal je bilo najbolj znano poljsko podjetje te vrste in je delovalo več let z dobrim uspehom. — V avgustu so eksportirali Poljaki že okoli 2 milijona ton premoga; samo v Anglijo ca. 900.000. Za september so naročili Angleži nekako dve tretjini avgustove kvote, naročili so pa tudi že za oktober. — Ogrski trgovski krogi zahtevajo od vlade, naj odpove dosedanje trgovsko pogodbo s Poljsko in naj začne nova pogajanja v svrhu eksporta ogrskih industrijskih izdelkov na Poljsko. — V Londonu in Frankfurtu so se vršila pogajanja za mednarodni kartel lima. Pogajanja so prekinili, a jih bodo koncem tekočega meseca spet obnovili. Kartel se bo dogovoril samo o razdelitvi prodajnih trgov in ne bo fiksiral enotnih prodajnih cen. — Rumuni bodo zvišali carino na sladkor. Hkrati se pripravlja v Rumuniji obsežna revizija vseh importnih tarif. — Zunanja trgovina Rumunije izkazuje za prvih sedem letošnjih mesecev 20.570 milijonov lejev uvoza in 21.598 milijonov lejev izvoza, je bila torej za dober milijon lejev aktivna. — Danska je dala za 22 milijonov danskih kron eksportnih kreditov na razpolago. O dodelitvi kreditov odloča poseben eksportnokreditni odbor, obstoječ iz zastopnikov trgovine, industrije, poljedelstva, bank in pristojnih ministrstev. — V Banatu se je združilo 60 rumunskih malih in srednjih mlinov, in sicer v obliki Raiffeisenovke. Akcijski kapital je določen na 5 milijonov dolarjev. Polovico kapitala da neki ameriški konzorcij, drugo polovico pa vplačajo posamezni mlini, večinoma v obliki akcijskih. Nadzorstvo bo enotno, kvaliteta moka enaka, prodaja enotna. — V prvih tednih oktobra se bodo začela v Parizu pogajanja o reviziji francosko-ogrsko trgovske pogodbe. Takrat bo nastopil v pogajanjih s Češkoslovaško odmor in bo dal ogrski delegaciji priliko, da bo odpotovala v Pariz. — Budimpeštanska komercialna

banka se v izdatni meri udeležuje financiranja rumunske sladkorne kampanje; trem rumunskim sladkornim tovarnam je dala že kredit v znesku 5 milij. švic. frankov. To je po 10 letih prvi slučaj, da je sklenila kakšna ogrska banka kupčijo v Rumuniji.

Ljubljanska borza.

Ponedeljek, 13. septembra 1926.

Blago: Trami merkantilni, od 6/8—7/9, od 6—71 m, fco vag. meja, 1 vag., den. 280, bl. 300, zaklj. 280; bukovski železniški pragovi: 2.51/2.61 m, 23/24 × 13 1/4/14 × 14, den. 38, bl. 38, zaklj. 38, 2.45/2.50 m, × 12 1/4/13 × 12, fco vag. meja, 30 vag., den. 32, bl. 32, zaklj. 32; bukovski neobrobjeni plohi, 40, 60 mm, največ 60 mm, 2.25 in 4.50 m, največ 4.50 m, fco vag. meja bl. 500; hrastovi ostrorobi plohi (podnice), 53 mm, 2.85 m, od 18 do 28, fco vag. meja bl. 1275; pšenica nova, fco nakl. post. bl. 260; pšenica domača nova, fco nakl. post. bl. 285; koruza, fco vag. nakl. post. bl. 170; rž domača, fco nakl. post. bl. 205; oves novi, fco vag. nakl. postaja, bl. 155; fižol beli novi, fco vag. nakl. post. bl. 170; krompir rani, fco vag. slov. postaja bl. 95; laneno seme, fco Ljubljana den. 380; laneno seme Podravina, fco Ljubljana den. 370; seno sladko, stisnjeno, fco vag. slov. postaja, bl. 100. **Vrednote:** Invest. pos. iz l. 1921 den. 76, bl. 77.50; vojna škoda den. 307, bl. 310; zast. listi Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; kom. zad. Kranj. dež. banke den. 20, bl. 22; Celjska posojilnica den. 193, bl. 195, zaklj. 195; Ljubljanska kred. banka den. 165, bl. 170; Merkantilna banka, den. 90; Prva hrv. štedionica, den. 865, bl. 867; Slavenska banka, den. 50; Kreditni zavod, den. 165, bl. 175; Strojne livarne, den. 112, bl. 115; Trboveljska premogokopna družba, bl. 355; Papirnice Vevče, den. 108; Slavonska družba, den. 55, bl. 65; Sešir, den. 103.

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani, dne 11. septembra 1926. Kg govejega mesa 15 do 19 Din, jezika 18 do 19, vampov 9 do 10, pljuč 6 do 8, jeter 18 do 19, ledic 15 do 19, možganov 18 do 19, loja 10 do 12.50, kg teletine 20, jeter 25, pljuč 20, svinjine 20 do 25, pljuč 15, jeter 20, ledic 30, glave 7.50, parčljive 7.50, slanina trebušne 19, slanina ribe in sala 21 do 22, slanina mešana 20, slanina na debelo 19, masti 23, šunke 35, prekajenega mesa 30 do 32, prekajene glave 10, jezika 35, kg koštrunovega mesa 13 do 14, jaginjetine 20, konjskega mesa 6 do 8, kg kave 48 do 76, pražene 56 do 100, kristalnega sladkorja 13.50, v kockah 15.50, kavne pramene 22, riža 8 do 12, liter namiznega olja 18 do 20, vinskega kisa 4.50, navadnega 2.50, kg soli morske 3.50, kamene 4.25, celega popra 52, mletega 54, paprike III. vrste 28, sladke paprike po kakovosti 56, liter petroleja 7, kg teste-

nin 10 do 12, kg pralnega luga 3.75, čaja 75, kg moke št. 0 je 6 do 6.25, št. 1 je 5.50 do 5.75, št. 2 je 4 do 4.50, št. 3 je 3.75, št. 5 je 3.75 do 4, št. 5 je 3.75 do 5, kg kafe 6 do 7, ješprenja 6 do 8, ješprenjska 10 do 13, otrobov 2.50, koruzne moke 3.50 do 4, koruznega zdroba 4 do 5, pšeničnega 6.50, ajdove moke 8 do 9, ržene moke 5, q pšenice 310 do 320, rži 235 do 260, ječmena 225 do 240, ovsca 220 do 260, koruze 220 do 230, ajde 325 do 350, fižola 350, prepeličarja 320, graha 400 do 500, leče 600, q premoga 43.50, kubični meter trdih drv 150, mehkih 75, kg krakovskih ali debrecinskih klobas 45, hrenovk in safalad 35, posebnih ter tlačenk 30, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 67, prekajene slanine 28 do 30, piščanec majhen 12 do 15, večji 16 do 20, kokoši 30 do 40, petelin 25 do 35, raca 25, pitana gos 60, domač zajec 12 do 35, kg karpa 25 do 30, linja 25, ščuke 35, postrvi 55 do 60, klina 15 do 20, mreže 25, pečenke 15, liter mleka 3, kg surovega masla 45, čajnega 60, masla 45, sirčka 9 do 10, par jaje 2.50 do 2.75, liter starega vina 18 do 20, novega 14 do 16, čaša piva 3.25, vrček 4.50 do 4.75, steklenica 5.25 do 5.75, kg belega kruha 6.50, črnega 5.50, rženega 5.50, luksuznih jabolč 10, jabolč 2.50 do 6, luksuznih hrušk 10, hrušk 2.50 do 8, ena limona 0.75 do 1, kg rožičev 15, kg orehov 12, luščenih orehov 34, češpelj 3 do 6, suhih češpelj 10, kg grozdja 8 do 12, breskev 6 do 12, liter brusnic 5 do 6, q sladkega senna 100, polsladkega 80, kislega senna 75, slame 50, kg glavna-te solate 3 do 4, ajserice 2 do 4, endivije 4 do 5, zgodnjega zelja 2 do 3, rdečega zelja 4 go 5, kislega zelja 4, ohrovt 3 do 4, karfiol 15 do 16, kolerab 2 do 3, kolerab podzemljic 1, kg špinata 5 do 6, paradižnikov 4 do 5, kumar 2 do 3, kumaric za vkisavanje 100 komadov 15 do 17.50, buč 1 do 2, graha v stročju 8 do 9, liter luščenega graha 15, fižola v stročju 3 do 5, luščenega 3, čebule kg 2, česna 5 do 7, kg krompirja 1.25, repe 1, kisle repe 1, korenja 1 do 3, peteršilja 3, zelenjave za juho 3, kg zelene paprike 20 do 25 Din.

S svetovnega tržišča jaje. Cene v letošnji spomladi so bile napram lanskim, kljub temu, da so izostali transporti iz Rusije, primeroma nizke. Ob pričetku dobe za konzerviranje so vsled večje porabe jaje cene nekoliko poskočile. Gibale so se navzgor do konca hladilne kampanje. Mednarodna trgovina bi v tem razdobju ogromno izgubila, ako bi ji ne prišli na pomoč Rusi. Ker so Rusi

nameravali izvoziti ogromne množine, je ruska izvoziška družba najela skoro v vseh nemških mestih hladilnice, ki so pa ostale neporabljene, ker so transporti iz Rusije izostali. Da se obvarujejo izgub in ognejo konvencionalnim kaznim, so Rusi hladilnice oddali naprej v najem in s tem trgovini z jajci veliko koristili, ker je bilo vsled tega mogoče drago nakupljeno blago vskladati in počakati ugodnejših cen. V mesecu juniju je večina trgovcev nakup in prodajo izdatno omejila. Proti koncu meseca junija t. l. se je položaj izboljšal, ker je pričelo pomanjkovati blaga. Cene so se vsled tega zvišale za 30%. Trenotno se opaziti na tržišču sicer zastoj, a ta predvidoma ne bo dolgo trajal, ker se produkcija že zmanjšuje. Porast cen v zadnjih 14 dneh se splošno smatra za ugodno znamenje za jesenske kupčije, ki naj mednarodni trgovini pokrije izgube, katere je dosedaj utrpela.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 14. septembra t. l. ponudbe za dobavo 300 kom. plošč iz plavljenega železa, do 17. septembra t. l. za dobavo 600 kg ležiščne volne iz bele kardirane bombaževine ter za dobavo različnega inventarja, kovin in stekla. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odeljenju te direkcije. — Direkcija drž. rudnika v Kakanju sprejema do 20. septembra t. l. ponudbe za dobavo 300 kg lanenega firneža, za dobavo 2000 kg bencina ter za dobavo 200 kom. svedrov. Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 25. septembra t. l. ponudbe za dobavo 2000 kg žebeljev za tračnice — ročno kovanih 8/80 mm. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 17. septembra t. l. pri glavnem sanitetnem slagališču v Zemumu glede dobave raznega materiala (vrči za vodo, samovarji, emajlirani umivalniki, svetiljke namizne itd.) Dne 4. oktobra t. l. pri direkciji drž. železnic v Ljubljani glede dobave dvojnatih žicovodnih koles. Dne 27. septembra t. l. pri direkciji pomorskega sabračaja v Splitu glede dobave 2400 kub. metrov Dissous-plina. Dne 9. oktobra t. l. pri direkciji drž. železnic v Zagrebu glede 22.500 kom. zavornih kotev. Dne 11. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 300 parov izolirnih (lesenih) spojin oblike juž. žel.; pri direkciji drž. železnic v Zagrebu pa glede dobave 1000 košar za oglje iz španjolske trstike.

Izredni občni zbor

Nakupne, prodajne in izvozne zadrage, r. z. z o. z. v Mestinju

se vrši

dne 10. oktobra 1926 ob 4. uri popoldne v prostorih gosp. Franca Drogenika v Poljčanah.

Dnevni red:

1. Odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Premestitev zadrage.
3. Sprememba pravil.
4. a) Volitev načelstva, b) volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

V slučaju nesklepnosti se vrši drugi občni zbor pol ure pozneje z istim dnevnim redom in ob vsakem številu navzočih članov.

Mestinje, dne 7. septembra 1926.

Veletrgovina kolonijalne in špecerijske robe

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Zaloga sveže pražene kave, mletih dišav in rudninske vode.

Točna in solidna posrežba! Zahtevajte cenike

Edino šivalni stroji in najboljše kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

JOS. PETELINCA

Najnižje cene! Gritzner Adler Tudi na obroke!

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika
Posk v vezenju brezplačno. — Večletna garancija.

TISKARNA MERKUR

Trgovsko-industrijska d. d.

Ljubljana

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Telefon št. 552

Račun pri poš. ček. zav. št. 13.108

Se priporoča za vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela. Tiska vse tiskovine za trgovino, industrijo in urade; časopise, knjige, koledarje, letake, posetnice i. t. d. i. t. d. Lastna knjigovoznica.

Veletrgovina

A. ŠARABON

v Ljubljani

priporoča

špecerijsko blago

raznovrstno žganje

moko in

deželne pridelke

raznovrstno

rudninsko vodo

Lastna pražarna za

kavo in mlin za di-

šave s električnim

obratom.

CENIK NA RAZPOLAGO!

Oglejte si

bogate zaloge nogavice in rokavice za damo, gospode in otroke, voženine, naličkov in čipk ter drugega modnega in toaletnega blaga, potrebnih za šivilje, krojače in čevljarje

na veliko in malo po najnižji dnevni ceni pri:

JOSIP PETELINC LJUBLJANA

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi levo.